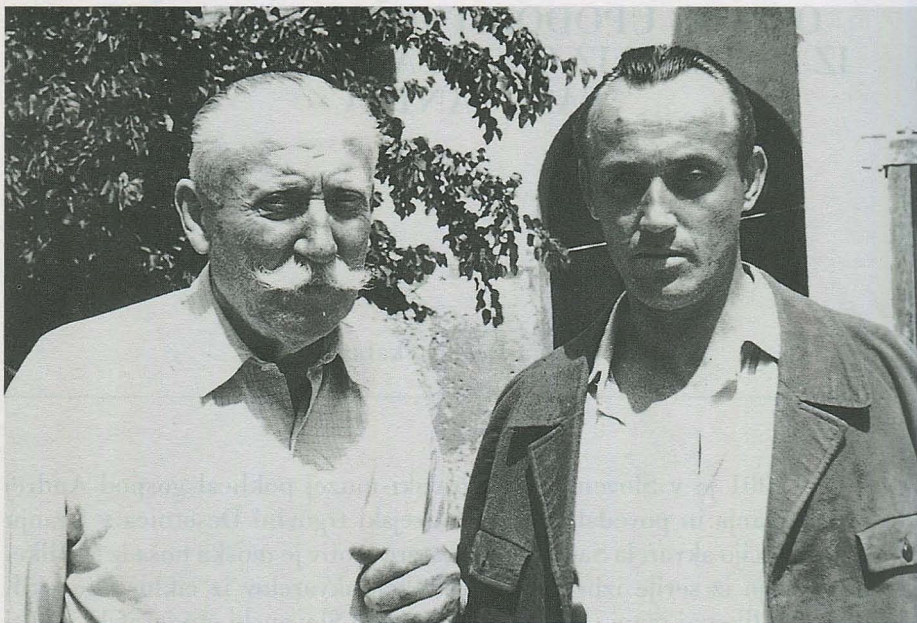

O IN OB UPODOBITVI ŽENSKE NOŠE IZ METLIKE IZ CIKLUSA LJUDSKIH NOŠ SAŠE ŠANTLA

Bojana Rogelj Škafar

305

Jaseni 2001 je v Slovenski etnografski muzej poklical gospod Andrej Drobnič iz Kranja in povedal, da je v muzejski trgovini Desetnica v Kranju videl reprodukcijo akvarela Saše Šantla, katere motiv je moška noša iz Metlike. Reprodukcijska je iz serije izbranih reprodukcij akvarelov iz ciklusa ljudskih noš, ki jih je v likovni mapi skupaj s študijo izdal Slovenski etnografski muzej leta 1998 v seriji Likovne sledi. Slikar Saša Šantel je štirideset akvarelov z upodobitvami noš naslikal večinoma med letoma 1932 in 1943, zadnji z upodobitvami noš iz Gorenjske, Bele krajine in Koroške pa so bili najverjetneje dokončani pred slikarjevo retrospektivno razstavo v Jakopičevem paviljonu leta 1943 (Mikuž 1998: 18). Gospod Drobnič je povedal, da je moški na upodobitvi čevljarški mojster Henigman iz Metlike, še posebej pa ga je zanimal akvarel z motivom ženske noše iz Metlike, saj je bila slikarju model za to upodobitev Jožica Vida Drobnič, por. Šober, sestra gospoda Drobniča. Teh podatkov sem bila zelo vesela, kajti kot vem, doslej o upodobljencih na akvarelih nismo imeli podatkov.

Zgodba družine Drobnič je globoko umeščena v aktivno sooblikovanje življenja v Metliki zlasti v času med obema svetovnima vojnama, pri čemer je imel vodilno vlogo oče Ivan Drobnič (7. 5. 1884 Rumanja vas – 28. 8. 1972 Metlika). Ravnatelj Belokranjskega muzeja prof. Jože Dular ga je opisal kot markantnega moža, ki je več kot šestdeset let oživil metliške ulice in trge. Po osnovni in obrtnonadaljevalni šoli ter odsluženem triletnem vojaškem roku je dobil službo sluga na sodišču, od koder je napredoval do vodje zemljiške knjige. Po upokojitvi leta 1955 je prevzel mesto honorarnega arhivarja v Belokranjskem muzeju in tam delal do zadnjih mesecev pred smrtjo. Napisal je kroniki o metliškem gasilstvu in mestni godbi, uredil regeste metliškega mestnega arhiva, vodil obiskovalce po muzejskih zbirkah, zbiral in evidentiral muzealije... Vzporedno s pisarniškimi opravili pa je živahno sooblikoval metliški družabni utrip. V metliški čitalnici je deloval kot pevec, igralec in režiser, deloval je pri Sokolu in gasilcih, pa v metliški mestni godbi v vlogi godbenika in kapelnika (Dular 1992: 12). Po pripovedovanju sina Andreja (roj. 9. 2. 1930, Metlika) se je

1. Oče in sin Ivan in Andrej Drobnič, na dvorišču Belokranjskega muzeja, 1961 (original last A. Drobniča, reprodukcija Oddelka za dokumentacijo Slovenskega etnografskega muzeja)

2. Andrej Drobnič, 1934 (original last A. Drobniča, reprodukcija Oddelka za dokumentacijo Slovenskega etnografskega muzeja)

3. Jožica Vida Drobnič, 1939 (original last A. Drobniča, reprodukcija Oddelka za dokumentacijo Slovenskega etnografskega muzeja)

4. Prijateljice folkloristke: (od leve proti desni) Jožica Vida Drobnič-Šober, Zlata Jurajevčič-Drobnič (svakinja Andreja Drobniča), Pepica Rajmer-Dular (svakinja prof. Jožeta Dularja), Marta Vranešič, Živka Flajšman-Bračika, na železniški postaji v Metliki, 1940 (original last A. Drobniča, reprodukcija Oddelka za dokumentacijo Slovenskega etnografskega muzeja)

5. Ženska noša, Metlika. Akvarel Saše Šantla, 1939 ali 1940 (original last A. Drobniča, reprodukcija Oddelka za dokumentacijo Slovenskega etnografskega muzeja)

oče Ivan ukvarjal tudi z izdelovanjem jasic in različnih lesenih predmetov. Za štiriletnega sina Andreja je leta 1934 izdelal imenitnega lesenega konjička (sliki 1 in 2). Kot cenjena metliška osebnost je imel čast in dolžnost finančno in vzgojno skrbeti za nekaj osirotelih otrok, kar mu je ob skrbi za svojih šest, ki sta jih imela z Ano Košmrli iz Malega Slatnika pri Novem mestu, po besedah sina Andreja dobro uspevalo.

Očetov živahni duh je v največji meri podedovala hčerka Jožica Vida (roj. 13. 1. 1922, sliki 3 in 4). Z veseljem je plesala v metliški folklorni skupini, katere člani so dobro poznali etnomuzikologa Franceta Marolta. Bela krajina mu je bila zelo pri srcu, ker se mu je razodevala kot območje prežitkov arhaične ostaline slovenskega glasbenega izročila, kamor ni segel vpliv nemške kulture. Iskalec korenin slovenstva in branitelj nespremenljivih in v davnini izvirajočih simbolov naroda je v metliških in predgrajskih plesih, črnomaljskem kolu in Zelenem Juriju videl nekaj prabitnega (Kumer 1991: 22). Marolt kot nasprotnik kabinetne znanosti je veliko svojih moči razdal za kulturno prosvetno dejavnost. V sodelovanju z domačini in folklornimi skupinami je v okviru »restavracije slovenskih glasbeno-folklornih znamenitosti« prirejal dogodke kot npr. leta 1936 »Belokranjski dan« (Kumer 1991: 15).

In Drobničeva Jožica je živahno sodelovala v vsem tem dogajanju. Po besedah Andreja Drobniča je bil poleti 1939 ali 1940 v Metliki tudi Saša Šantel. Med folkloristi je iskal sloko dekle, ki bi mu v belokranjski noši poziralo za podobo Metličanke. Izbral je Drobničovo Jožico in jo portretiral v metliški čitalnici. Po metodi, ki jo je uporabljal (Mikuž 1991: 18), je verjetno sliko najprej skiciral, nato s fotografije prerisal pokrajinski motiv za ozadje – tu je izbral cerkvico Sv. Martina – in kot pred kuliso postavil figuro v stoječi pozi (slika 5).

VIRI IN LITERATURA

- DULAR, Jože: Stara Metlika v Drobničevih pričevanjih : kako je bilo včasih. V: Dolenjski list 43/1992, št. 41, Priloga 40 (8. X.), str. 12.
- KUMER, Zmaga: France Marolt (1891–1951): (Ob stoletnici rojstva slovenskega etnomuzikologa). V: Traditiones 20/1991, str. 9–28.
- MIKUŽ, Marjeta: Življenje in delo. V: Ciklus ljudskih noš: akvareli Saše Šantla. Ljubljana: SEM, 1998 (Likovne sledi : iz zbirke SEM ; album 1), str. 5–22.
- Intervju avtorice z Andrejem Drobničem. 8. 3. 2002, Kranj, Janka Pucija 3.